

Основны людскы права

Основны права і слободы суть установлены в другій голові Конституції Словацькой републіки:

1. Основны людскы права і слободы (статья 14-25):

- способность каждого на права;
- право на живот (проблематика перерушіня гравідіты, трест смерти);
- інтеґріта особы і ей особных діл (може быти ограничена в законом установленых припадах);
- заказ мучіня, грубого, нелюдского ці понижуючого заобходжаня або тресту;
- особна слобода (напр. ограничіня особой слободы, затриманя обвиненого або подозривого, увязніня, уставна медіцинска старостливість, слідованя душевного ставу);
- заказ нученых работ або служеб (вынятки суть припустны напр. в припаді особ при повніню тресту одобрятя слободы, одсудженых на інакшый трест, вояків, природных катастроф, при охороні живота, здоровья, меншых сельских служеб на основі закона);
- право сохранили людську достоинство, особну честь, добру репутацию і на охорону мена, на охорону перед неоправненым мішанёмся до родинного і особного живота;
- охорона перед незаконным зберанём, публікованём або інакшым знежыванём дат о своїй особі;
- право мати маєток (охорона властництва, ограничіня властницкого права, наслідство/дідіня, вивластніня);
- інтеґріта обыстя (на вступ до обыстя є потрібне согласіє того, хто там жыє; суть становлены і вынятки, наприклад в припаді домовой контролі в трестнім конаню, при охороні живота, здоровья, меетку особ, охороні прав і слобод других, при одвернутю заважного огрожіня публічного порядку);
- письмова тайна, тайна посыланых справ, іных писомностей, охорона особных дат;
- слобода на рушаня ся і на місце жытя, заказ выгоціня своёго обчана (закон може тоты слободы ограничіти, кідь є то нутне про беспечность штату, утриманя публічного порядку, охорону здоровья або охорону прав і слобод других і на ограничених теріторіях і в интересах охороны природы);
- слобода думаня, сумліня, реліґійной орьентації і віры, право змінити реліґійну орьентацію і віру, публічно проявлёвати своє думаня, реліґію, віру, быти участным на реліґійных обрядах, на научаню реліґії, організованю церьковного живота (тоты слободы мож ограничіти законом кідь іде о інтервенції в демократічній сполочности нутны на охорону публічного порядку, здоровья і моралкы або прав і слобод других);
- бранна повинность, воєньска служба (нихто не може быти тисканый к повніню воєньской службы, кідь то протіворечіть ёго сумліню або реліґії).

2. Політічны права (статья 26-32):

- слобода прояву і право на інформації, право повідати свої нагляды, друковати періодіка, заказ цензуры, повинность органів публічної мочі інформовати о своїм діяню (тоты права можуть быти ограничены законом, кідь іде о інтервенції в демократічній сполочности нутны на охорону прав і слобод других, беспечность штату, публічного порядку, здоровья і моралкы);

- петічне право, право обертати ся на штатны органы і органы територіальной самосправи із претензіями, пропозиціями і скаргами, заказ вызывати на порушования основных прав і слобод, заказ мішатися петіцієв до незалежности суду;
- право мірно ся згруповати, згрупованя ся не сміє быти залежне од поволіня органу публічної справы (закон може тоты права огранічіти, кідь є то нутне, про беспечность штату, на охорону публічного порядку, про забраніня трестным ділам або на охорону прав і слобод других);
- право обчанів быти участным на справованю діл публічных, прямо або через своїх заступників (волебне право);
- право обчанів поставити ся протів - протів каждого, хто бы нищів демократічний порядок основных людських прав і слобод названых в Конштитуції Словацькой републікы за передпокладу, же діяня конштитуцных органів і ефектівне хоснованя законных средств є знеможнене

3. Права народностных меншын і етнічных груп (статья 33-34):

Обчане, котры суть в Словацькій републіці народностным меншынами або етнічным групам мають право:

- на многостранне розвиваня, головно розвивати свою культуру, шырити і приімати інформації в материньскім языку, здружовати ся в народностных здружінях, основати і утримовати научны і культурны інштитуції;
- на школованя в материньскім языку;
- хосновати їх язык в уряднім контакті;
- брати участь на рішіню діл, котры ся односять ку народностным меншынам або етнічным групам

Належность ку хоцькотрій народностній меншыні або етнічній групі не сміє быти никому на шкоду.

Практизованём названых прав не сміє доходити ку огрожіню сувереніты і територіальной компактности Словацькой републікы і ку діскрімінації ей других жителів.

4. Господарьскы, соціалны і культурны права (статья 35-43):

- право на слободну вольбу професії, приготовліня на ню, право подникати, робити інакше зароботкове діяня (суть даны законны условия и огранічіня);
- право обчанів на роботу і адекватне гмотне забезпечіня тых обчанів, котры не зо своёй вины не можуть тото право хосновати.
- право на справодливы і приятельны условия работы, наприклад право на одміну за зроблену роботу, охорону перед свойправным пропуцанём і діскрімінацієв, право на одпочінок по роботі, доволенку, колектівне выїднаня, охорону беспечности і здоровья при роботі;
- право слободні ся здружовати з другыма на охорону своїх господарьских і соціалных інтересів (основня і діяня одборовых організацій), право на штрайк;
- право на звышену охорону при роботі і окремы условия работы (жены, доростлы, здравотні постигнуты особы);
- право на адекватне гмотне забезпечіня в старобі, при неспособности робити і при страті живітеля, поміч в гмотній нужді;
- право на охорону здоровья, бесплатну медіцинску старостливість на основі медіцинского поіщія, право на медіцинскы помічники подля законом установленых условий;

- охорона манжелства, родичовства, родини, окрема старостливість про гравідны жены, родичовска выхова і старостливість;
- право на научаня;
- слобода наукового выскуму і уміня.

5. Право на охорону животного околїтого простору і культурного наслідства (статья 44-45):

- право на прязнивий животный околїтый простор;
- право на скоры і повны інформації о ставі животного околїтого простору і о причинах і наслідкох того ставу;

6. Право на судну і інакшу правну охорону (статья 46-50):

Меджі права на судну і інакшу охорону належить наприклад:

- право домагати ся свого права на незалежнім і нестраним суді законом установленим поступом;
- право обертати ся на суд погы іде о перешетрїня розгоднута орґану публічної сптавы;
- право на нагороду шкоды зробленої незаконным розгоднутём суду, інашого штатного орґану або орґану публічної справы або недобрым урядным поступом;
- право одрікнути выповідати, кідь бы тым могла быти запричинена трестна перзекуція собі або близкій особі;
- право на правну поміч в діяню перед судами, інакыма штатныма орґанами публічної справы од зачатку конаня при условїях установлених законом;
- право на тлумочника;
- не можность одобрата законному судцёви;
- право на публічне переїднаня без збыточного затримованя;
- право выповісти ся ку вшыткым уведженым доказаням;
- право на то, жебы на того, протів котрого ся веде трестне конаня, ся смотрило як на невинного, погы суд невысловить одсуджуючим розсудком ёго вину;
- право обвиненого, жебы му був даный час і можность на приготовлїня обгаёбы і жебы ся міг обгаёвати сам або через своёго адвоката (право на обгаёбу);
- право обвиненого одрікнути выповідати;

Джерело: [Публічний охранця прав](#)